

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

**СЕКЦІЯ № 6. ЕКОЛОГІЧНА ФІЛОСОФІЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК:
ЕТИКА, ПРИРОДА, СУСПІЛЬСТВО**

Жарких Володимир

СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА У СВІТЛІ ПОСТУЛАТІВ
ФІЛОСОФІЇ ПРАГМАТИЗМУ..... 234

Барков Степан

СУСПІЛЬСТВО І СТАЛИЙ РОЗВИТОК: СОЦІОЕКОЛОГІЧНА
ПЕРСПЕКТИВА..... 236

**СЕКЦІЯ № 7. ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВ'Я: ВИЗНАЧЕННЯ, ЦІННОСТІ ТА
ПРАВО НА ЖИТТЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ**

Базелюк Оксана

ВИКЛИКИ ТА СТІЙКІСТЬ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ
ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ..... 239

Баранюк Поліна

САМОГУБСТВО ЯК ПРОБЛЕМА ФІЛОСОФІЇ..... 243

**СЕКЦІЯ № 8. ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ В ОСВІТІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО
ПРАКТИКИ**

Піддубний Олександр

ЗНАЧЕННЯ ТА РІЛЬ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В
ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ..... 247

Міщук Віталій

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В
ВІЙСЬКОВІЙ ОСВІТІ..... 250

В'язовченко Ілля

ЛІДЕРСТВО ЯК ПРОВІДНА УМОВА РОЗВИТКУ
СТРЕСОСТІЙКОСТІ..... 253

Коломієць Тетяна

ЛІДЕРСТВО Й УПРАВЛІНСЬКІ НАВИЧКИ У МЕДИЧНІЙ
ОСВІТІ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ДО ІННОВАЦІЙНИХ
СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ..... 255

СЕКЦІЯ № 7. ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВ'Я: ВИЗНАЧЕННЯ, ЦІННОСТІ ТА ПРАВО НА ЖИТТЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

БАЗЕЛЮК ОКСАНА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 4-го року навчання, спеціальність 013 «Початкова освіта. Логопедія», факультет початкового навчання

Науковий керівник: **ПЕТИНОВА ОКСАНА**

докторка філософських наук, професорка кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

ВИКЛИКИ ТА СТІЙКІСТЬ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ

Номо digitalis або «цифрова людина» – це новий антропологічний тип, що формується в процесі цифровізації [2]. В цю категорію, перш за все належить студентська молодь або покоління «зумерів», адже саме вони постійно перебувають у контакті з цифровими ресурсами, що створює інформаційне перенавантаження на здоров'я. Впровадження цифрових технологій значно

полегшує доступ до інформації, проте нехтування правил безпечного використання несе низку викликів, що негативно впливають на фізичне, психічне й соціальне благополуччя населення [1].

Попри переваги використання соціальних мереж, наголошують і про негативні наслідки. Виклики сучасної цифрової епохи формують основні проблеми зі здоров'ям молоді. До фізичних викликів відносимо надмірне перебування в соціальних мережах, а особливо вплив пристроїв з підсвічуванням вночі. Постійне світло від екранів порушує природний цикл сну, пригнічує секрецію гормону мелатоніну, підвищує зорове навантаження та знижує бадьорість. Тому провівши низку досліджень зарубіжні науковці вводять поняття «цифрова інсомнія» як загальне порушення сну у зв'язку із зловживанням гаджетами.

Надмірне використання соціальних мереж може негативно вплинути на ваше психічне здоров'я та працездатність у багатьох аспектах. Серед основних соціально-психологічних характеристик властивих поколінню «зумерів» можна виділити їх постійне залучення до цифрових платформ, здатність швидко споживати інформацію та виконувати кілька завдань одночасно. Водночас тривале користування та перебування у віртуальному середовищі створює передумови для формування цифрової залежності, ознаками якої є емоційні коливання, зниження когнітивної продуктивності, підвищеного рівня емоційного виснаження та психічної втоми [1].

Відомий критик цифрової епохи, нейробіолог Манфред Шпітцер, у своєму бестселері «Цифрова деменція» досліджує вплив цифрових технологій на мозкову діяльність. Він поділяє побоювання, що сучасні засоби комунікації, і зокрема комп'ютерні мережі, призводять до деградації людства, а не до їх інтелектуального розвитку [7].

Когнітивне перенавантаження, багатозадачність та увага справді є серйозними проблемами, деякі з них призводять до неприємних емоційних станів (інформаційної тривоги). М. Шпітцер застерігає від постійного відволікання на виконання багатьох задач, для яких наш мозок не пристосований еволюційно. Він посиляється на численні дослідження, які демонструють, що навчання на екранах є менш ефективним, навіть шкідливим, а інтенсивне використання інтернету та комп'ютерні ігри – не мають позитивного впливу на когнітивні здібності дітей та підлітків, не кажучи вже про їхнє соціальне життя та здоров'я [7].

Викликом, з якими зіштовхуються учні шкіл та студенти в сьогоденні, є перехід на дистанційне навчання, внаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення. Постійне перебування в онлайн-середовищі призвело до зниження фізичної активності через сидячий спосіб життя втрати інтересу до навчання у офлайн-форматі та активностей. Як свідчать зарубіжні дослідження, під керівництвом М. Tremblay малорухливість є незалежним

фактором ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань, включаючи ожиріння, діабет II типу, гіпертонії [2].

Актуальною загрозою цифрової доби є втрата доступу до соціальних мереж і так званий «феномен номофобії» – страх залишитися без свого мобільного пристрою. Безперервне оновлення стрічки новин, очікування реакції на публікації в соціальних мережах негативно впливають на когнітивні функції, знижують здатність до концентрації уваги та сприяють емоційному виснаженню. Зокрема, західні дослідники акцентують увагу на проблемі «мультизадачності», коли під час навчання усі відволікаються на сповіщення, що негативно відображується на академічній продуктивності. Нейронауковці Вебер, Карр та Ширрмахер, посиляючись на свої висновки, наголошують на негативних наслідках постійної пильності та соціального стресу, що виникають внаслідок нездатності зосередитися на завданні та відмовитися від швидкого реагування на сигнали сповіщень, дзвінків тощо [5].

Ще одним різновидом психологічної проблеми є формування феномену FOMO, психічного стану, коли активізується відчуття страху втратити щось потенційно важливе [8]. Наприклад, в гонитві за трендами, популярністю, користувачі буквально втрачають своє власне «я», свою ідентичність, оскільки переживають цикли «порівняння та відчаю», коли вони вимірюють свою цінність за відфільтрованими фотографіями або вірусним успіхом. І як наслідок, стан їх емоційного благополуччя виснажується і починає все більше залежати від зовнішнього схвалення у вигляді реакцій (лайків, коментарів), підвищується тривожність, та відчуття хронічного незадоволення собою через негативізм критиків. Такий тиск, значно впливає на самооцінку, особливо серед молоді і призводить до депресивних станів. [3, 4].

Цифрова тривожність охоплює й стрес, занепокоєння та проблеми психіки, які безпосередньо пов'язані з використанням нами технологій. На відміну від традиційних тривожних розладів, цифрова тривожність унікальним чином пов'язана з нашим онлайн-досвідом та моделями використання пристроїв. Дослідження Американської психологічної асоціації показує, що 86% дорослих повідомляють про постійну перевірку своїх пристроїв, а 74% відчувають стрес через це [5].

До того ж, дослідники зосереджують свою увагу переважно на проблемах і побоюваннях щодо грамотності в цифрову епоху: читання та письмо це навички, що знаходяться під загрозою зникнення, з негативним впливом електронної пошти, Google, Telegram, Instagram, SMS та інших нових засобів комунікації. Це супроводжується попередженнями про загальний занепад мови погіршення мовного стану, яке особливо впливає на молодих людей. Смайлики, акроніми, відсутність вживання великих літер, фонетично орієнтоване написання та інші особливості онлайн-спілкування розглядаються як симптоми загального занепаду писемної мови [7]. До того ж втрачається здатність до самовираження, оскільки емоції замінюються використанням

віртуально-кодових способів їх вираження (емодзі, короткі відеореакції по типу GIF і т.п.).

У цьому контексті неминуче згадати, що грецький філософ Сократ колись висловлював серйозні заперечення проти культурних технік читання та письма, які були відносно новими за його життя та в його культурі. Це посилення часто використовується як приклад того, як старше покоління часто ставиться до інновацій зі скептицизмом та страхом. Це підтверджує аргумент, що скарги на занепад мови та моралі такі ж старі, як і західна історія, і тому абсолютно безпідставні мова, можливо, змінилася, але вона не погіршилася; зрештою, ми все ще здатні висловлюватися розгорнуто [7].

Хоча цифровізація є невід'ємною частиною сучасності, варто виділити способи усвідомленого і збалансованого користування технологій. Для формування підтримки інформаційного благополуччя особистості особливого значення набувають поняття «інформаційна гігієна» та «інформаційний детокс» [6]. Згідно, з Оксфордським словником, «детокс» – це свідомо тимчасова відмова від користування електронними пристроями. Основна мета підходу – зменшення цифрової залежності, переорієнтування на офлайн-життя та поліпшення соціальних зв'язків і відновлення своїх особистих ресурсів. Важливо розуміти, що цифровий детокс це не повна ізоляція від технологій. Це встановлення чітких меж їх використання, що враховуватимуть фізичний, психічний і соціальний добробут індивіда [3].

У наукових працях українських дослідників говорять про «цифрову детоксикацію» або «голодування», яке розглядається як короткочасне утримання від усіх цифрових пристроїв (на день або тиждень), а також обмеження часу у соціальних мережах та вебсайтах [6].

Власне знаходження балансу у цифровій ері дозволить людству створити чіткі межі, які сприятимуть збереженню їх психологічного здоров'я, зниження ризику емоційного вигорання, посиленню концентрації уваги та відновлення душевного спокою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Digital Anxiety How Technology Affects Mental Health Across Generations URL: <https://www.communityminds.com/resources/digital-anxiety-how-technology-affects-mental-health-across-generations/>
2. Lomachinska, I. Volynets, and S. Khrypko, «Socio-Psychological Aspects of Students' Digital Health in the Context of Digital Age Challenges», *OD*, vol. 50, no. 3, pp. 94–106, Oct. 2025. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2025.3.9>
3. Marvin Holtwiesche & Mira Fauth-Bühler «Selbstfürsorge im digitalen Zeitalter: Wie wir gesund mit sozialen Medien umgehen können» URL: <https://de.in-mind.org/article/selbstfuersorge-im-digitalen-zeitalter-wie-wir-gesund-mit-sozialen-medien-umgehen-koennen/>

4. Mental Health in the Digital Age: Navigating Social Media and Screen Overload
URL: <https://americanbehavioralclinics.com/mental-health-in-the-digital-age-navigating-social-media-and-screen-overload/>
5. Social Media and the Cost of Caring : Psychological Stress and Social Media Use
By Keith Hampton, Lee Rainie, Weixu Lu, Inyoung Shin and Kristen Purcell, 2015
URL: <https://www.pewresearch.org/internet/2015/01/15/psychological-stress-and-social-media-use-2/>
6. TIM ONG «Resilienz im digitalen Zeitalter: Strategien gegen digitale Überlastung»
URL: <https://tim-ong.de/resilienz-im-digitalen-zeitalter-strategien-gegen-digitale-ueberlastung/>
7. Zu viel Information? Kognitionswissenschaftliche und linguistische Aspekte der Datenflut Heike Ortnr p. 149-164.
8. Експертки Центру когнітивно-поведінкової терапії : «FoMO: як у гонитві за можливостями не втратити себе?» URL: <https://berezhy-sebe.com/yak-daty-raduz-fomo/>

БАРАНЮК ПОЛІНА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 1-го року
навчання, спеціальність А2 «Дошкільна освіта», факультет дошкільної
педагогіки та психології

Науковий керівник: **АТАМАНЮК ЗОЯ**, докторка філософських наук,
професорка, професорка філософських та соціологічних студій та
соціокультурних практик

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

САМОГУБСТВО ЯК ПРОБЛЕМА ФІЛОСОФІЇ

Проблема самогубства супроводжує людство протягом усієї його історії. Вона зачіпає не лише медичний чи соціальний вимір, а насамперед – філософський. Адже питання: «Чи має людина право позбавити себе життя?», «Чому існування інколи здається нестерпним?», «Що робить життя вартим продовження?» – це питання про сенс буття, свободу, відповідальність і межі людської суб'єктивності. Філософія, прагнучи зрозуміти природу людини, не може оминати тему самогубства. І хоча мислителі різних епох давали різні відповіді, спільним залишається усвідомлення – це одна з найсерйозніших філософських проблем.

1. Античні корені: свобода, доброчесність і «гідна смерть»

У давньогрецькій філософії самогубство не завжди вважалося злочином або моральним гріхом. Навпаки, інколи воно розглядалося як прояв мудрості та самоконтролю. Стоїки, зокрема Сенека й Епіктет, бачили у свободі людини

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.